

บทที่ 2

การวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง และวิเคราะห์แบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวของชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จุฑาทพร สุรเชษฐ์คมสัน (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้วิธีการศึกษาแบบวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาและเชิงประมาณ โดยสร้างแบบจำลองอุปสงค์การท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน วัดอุปสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึงอุปสงค์และสภาพการท่องเที่ยวภายในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ 8 กลุ่ม คือ 1.จำนวนนักท่องเที่ยว 2. จำนวนประชากรและรายได้ประชาชาติของประเทศ 3.ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของชาวไทย และดัชนีราคาสินค้าบริโภคภาคใต้ 4. จำนวนเที่ยวบินและการเดินทางอากาศ 5. จำนวนเที่ยวบริการรถโดยสารระหว่างจังหวัด 6.จำนวนประชากร 7. อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 8. ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต มี 3 ปัจจัย คือ จำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต จำนวนเที่ยวบินที่เสนอบริการ ณ ท่าอากาศยานจังหวัดภูเก็ตและจำนวนเที่ยวบริการของรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานีขนส่งจังหวัดภูเก็ต และตัวแปรหุ่นแสดงเหตุการณ์พิเศษในปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว หากจะพิจารณาจากแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต คือ จำนวนประชากรไทย ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของจังหวัดภูเก็ต และจำนวนห้องพักของโรงแรมในตัวเมืองจังหวัดภูเก็ต ส่วนปัจจัยที่กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ คือ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นของประเทศนักท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศนักท่องเที่ยวและดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยว

วิโชค อ่างมณี (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย สำหรับวิธีการศึกษาในครั้งนี้ทำได้โดยการสร้างแบบจำลองอุปสงค์

การท่องเที่ยวจากข้อมูลสถิติภูมิประเภตอนุกรมเวลาระหว่าง ปี พ.ศ. 2521-2530 ด้วยวิธีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการศึกษานโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยและสภาพการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจริง ศึกษาลักษณะอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากตลาดต่างประเทศที่สำคัญ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยว 2 ประเด็น คือ อุปสงค์ของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและอุปสงค์ของรายจ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยให้จำกัดขอบเขตของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำแนกตามสัญชาติรวม 6 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมันตะวันตก และฝรั่งเศส

ผลการศึกษาทางด้านอุปสงค์ของจำนวนนักท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปรอิสระของราคาค่าโดยสารเครื่องบินต่อรายได้ต่อหัวของประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเทศและมีความยืดหยุ่นต่ำ ส่วนตัวแปรอิสระของราคาโรงแรมเฉลี่ยต่อห้องต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวจาก 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมันตะวันตกและฝรั่งเศส และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นและความยืดหยุ่นต่ำ

ผลการศึกษาทางด้านอุปสงค์ของรายจ่ายของนักท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปรอิสระของราคาค่าโดยสารเครื่องบินต่อรายได้ต่อหัวของประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายจ่ายของนักท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเทศและมีความยืดหยุ่นสูง ยกเว้นนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีความยืดหยุ่นต่ำ ส่วนตัวแปรอิสระของราคาโรงแรมเฉลี่ยต่อห้องต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายจ่ายของนักท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเทศ แต่มีความยืดหยุ่นสูงสำหรับนักท่องเที่ยว 3 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย และมีความยืดหยุ่นต่ำสำหรับนักท่องเที่ยว 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันออก และฝรั่งเศส

ศรัณยา ศรีรัตนะ (2535) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้วิธีการศึกษาการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยอาศัยข้อมูลปฐมภูมิสุ่มจากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 400 ตัวอย่าง จากสนามบินระหว่างประเทศและด่านตรวจคนเข้าเมือง รวม 8 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวรวมทั้งโครงสร้างรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงรวมทั้งทัศนคติของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่อการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายต่างๆ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน คือ รายได้ของนักท่องเที่ยวที่

มากกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี สัญชาตินักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปอเมริกาเหนือและตัวแปรวัตถุประสงค์ที่นักท่องเที่ยวในประเทศไทย และปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดระยะเวลาพำนักรเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คือ สัญชาติของนักท่องเที่ยวจากเอเชียและแปซิฟิก อาชีพของนักท่องเที่ยวในกลุ่มพนักงานเอกชนและแม่บ้าน ค่าที่พักแรม และค่าใช้จ่ายในการซื้อของและที่ระลึก

วีระพล วงศ์ประเสริฐ (2536) ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย สำหรับวิธีการศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดและสมการถดถอยเชิงซ้อน โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2525-2534 รวม 10 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายจ่าย และต้องการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต ขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ ได้จำแนกนักท่องเที่ยวตามสัญชาตินักท่องเที่ยวรวม 13 สัญชาติ ได้แก่ มาเลเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวันฮ่องกง สิงคโปร์ เยอรมันตะวันตก สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ ฝรั่งเศส อิตาลี และอินเดีย

ผลการศึกษา พบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของราคาค่าโดยสารเครื่องบิน ต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรประเทศนักท่องเที่ยว อัตราส่วนของราคาห้องพักต่อวันต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรประเทศนักท่องเที่ยว และอัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว ต่อดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย สำหรับอุปสงค์การท่องเที่ยวทางด้านรายจ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นอยู่กับ อัตราส่วนของราคาค่าโดยสารเครื่องบินต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรประเทศนักท่องเที่ยว และอัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวต่อดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย

ชมพร เอี่ยมศรีทอง (2536) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาจากทวีปในประเทศไทย โดยใช้วิธีการศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการถดถอยเชิงซ้อน และใช้ข้อมูลสถิติภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2524-2534 โดยแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป เอเชีย โอเชียเนีย และญี่ปุ่น

ผลการศึกษา พบว่า ราคาการท่องเที่ยวในประเทศไทยต่อคนของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปัจจัยทางการเมืองมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา กลุ่มอาเซียนและประเทศญี่ปุ่น สำหรับรายได้ต่อคนของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีผลกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวจาก ทวีปยุโรป ญี่ปุ่น และโอเชียเนีย ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ กับ ประเทศนักท่องเที่ยวมีผลกำหนดจำนวน

นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาและทวีปยุโรป จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปีที่ผ่านมา มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา ส่วนงบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยวจากรัฐบาลไทย พบว่ามีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศโอเชียเนียเท่านั้น

สุจินต์พร จินตนา (2537) ทำการศึกษาเรื่อง การประมาณการรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทย สำหรับวิธีการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองของสมการถดถอยเชิงซ้อนและการวิเคราะห์แบบแนวโน้มกาลเวลา และใช้ข้อมูลทศวรรษระหว่างปี พ.ศ.2528-2537 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว และศึกษาอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว โดยศึกษาจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมัน และอังกฤษ

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยผันแปรอิสระที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว คือ ราคาห้องพักของโรงแรมระดับ 4 ดาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น เยอรมัน และอังกฤษ ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตจังหวัดแถบภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นการเดินทางเพื่อจับจ่ายซื้อสินค้าและพักผ่อนในระยะเวลาสั้นๆ ดังนั้น นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียไม่ใคร่ให้ความสำคัญกับราคาห้องพักของโรงแรมในประเทศไทยมากนัก สำหรับปัจจัยผันแปรอิสระอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเปรียบเทียบกับระหว่างสกุลเงินบาทกับสกุลเงินของประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั้ง 4 ประเทศ ส่วนปัจจัยผันแปรอิสระอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั้ง 4 ประเทศ

สิรินาถ นุชชัยเหล็ก (2541) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต โดยใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงพรรณนาเป็นการศึกษาความสัมพันธ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาผลสรุป และการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 448 ชุด แล้วนำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Science (SPSS)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุดเป็นกลุ่มประเทศยุโรปอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,001-5,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยมีเหตุผลสำคัญในการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ สภาพภูมิทัศน์และธรรมชาติที่สวยงาม จากการทดสอบสมมติฐานของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านบวกในการมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ คือ วัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางเหนือและการซื้อสินค้าของที่ระลึก ส่วนปัจจัยด้านลบ ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมและการขาดประชาสัมพันธ์ สำหรับจังหวัดภูเก็ตผู้ที่เดิน

ทางมาท่องเที่ยว ส่วนมากเป็นกลุ่มประเทศแถบทวีปเอเชียมากที่สุด เป็นชาวไต้หวันมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 2,001-5,000 ดอลลาร์สหรัฐ โดยมีเหตุผลสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว คือ สภาพภูมิทัศน์และธรรมชาติที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และมีปัจจัยด้านลบ คือ ปัญหาด้านภาษาและปัญหาด้านการเออาร์เคเอเปรียบนักท่องเที่ยวต่างชาติ

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการพัฒนาคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศ เพิ่มการประชาสัมพันธ์จุดเด่นของแต่ละจังหวัดที่น่าสนใจ ควรมีการดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและควรมีมาตรการในการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพื่อป้องกันการเออาร์เคเอเปรียบจากคนในท้องถิ่น

สุวรรณ สุรติลาวัณย์ (2541) ทำการศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ** โดยใช้วิธีการศึกษาสร้างสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2526-2539 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ 5 ประเทศ คือ ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย จีน และญี่ปุ่น และกำหนดตัวแปรอิสระ 4 ตัว คือ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคน มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อบุคคล อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และจำนวนประชากรของประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปท่องเที่ยวประเทศฮองกง สิงคโปร์ จีน ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อบุคคลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวทุกประเทศ ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวประเทศจีนและญี่ปุ่น ส่วนจำนวนประชากรของประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศฮองกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

สุดารัตน์ พันธุ์นิกุล (2545) ทำการศึกษาเรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย** สำหรับวิธีการศึกษา ได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงซ้อน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลา ช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2534-2543 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ลักษณะทั่วไปของการท่องเที่ยวและปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาระดับมหภาคและระดับจุลภาค

ผลการศึกษา พบว่า ในระดับมหภาค จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศช่วงปี พ.ศ. 2539-2543 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.50 ต่อปี โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 25-

34 ปี และมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยในประเทศไทย 6-8 วัน ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อัตราส่วนราคาค่าโดยสารเครื่องบินต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนราคาห้องพักโรงแรมโดยเฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัว ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ และตัวแปรหุ่นซึ่งแสดงถึงการมีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศในแต่ละช่วงเวลา ในขณะเดียวกันอัตราส่วนราคาค่าโดยสารเครื่องบินต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัว อัตราส่วนราคาห้องพักโรงแรมโดยเฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยต่อหัว ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย ส่วนผลการศึกษาในระดับจุลภาคชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 35-45 ปี มีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 4,336 บาทต่อคนต่อวัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุของนักท่องเที่ยว ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว สถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ให้มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการที่สมเหตุสมผล นอกจากนี้ คุณภาพของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรกระทำอย่างต่อเนื่องและแพร่หลาย เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาและพำนักในประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนานขึ้น

สิทธิศักดิ์ ชูหมั่นรุ่งโรจน์ (2546) ทำการศึกษาเรื่อง อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย สำหรับวิธีการศึกษา ได้ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยอาศัยวิธีกำลังสองน้อยสุดและวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลา ช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2530-2544 รวม 15 ปี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณ อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยวัดค่าอุปสงค์เป็นปริมาณวันที่นักท่องเที่ยวพำนักในประเทศไทย การศึกษาได้จำแนกฟังก์ชันอุปสงค์ตามสัญชาติของนักท่องเที่ยวจาก 2 กลุ่ม ได้แก่ สัญชาติญี่ปุ่น และสัญชาติเยอรมัน โดยพิจารณาให้ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศคู่แข่งทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยวสัญชาติเยอรมันถูกกำหนดจากปัจจัย 7 ประการ ได้แก่ ราคาการท่องเที่ยวต่อวันในประเทศไทยปีที่ i และปีที่ $i-1$ ราคาในการท่องเที่ยวต่อวันในประเทศมาเลเซียปีที่ i และปีที่ $i-1$ รายได้ต่อหัวแท้จริงของนักท่องเที่ยวปีที่ $i-1$ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวเยอรมันปีที่ $i-1$ และการจัดเทศกาลปีส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย สำหรับนักท่องเที่ยวสัญชาตินี้ การท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในประเทศมาเลเซียสามารถทดแทนกันได้ และการท่องเที่ยวของประเทศไทยไม่สามารถทำการแข่งขัน

ด้านราคากับการท่องเที่ยวของประเศมาเลเซียได้ ในกรณีของนักท่องเที่ยวสัญชาติญี่ปุ่น พบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยวสัญชาตินี้ ถูกกำหนดจากปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ ราคาการท่องเที่ยวในประเทศไทยปีที่ i และรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวในปีที่ i สำหรับ นักท่องเที่ยวในสัญชาตินี้การท่องเที่ยวในประเทศไทย และการท่องเที่ยวในประเทศมาเลเซียไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันและไม่สามารถทดแทนกันได้ นอกจากนี้ อุปสงค์ปัจจัยงบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยวในต่างประเทศไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ประเทศไทยไม่สามารถทำการแข่งขันทางราคาของการท่องเที่ยวได้ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการจัดเทศกาลปีส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยควรมีการปรับปรุงวิธีการใช้จ่ายงบประมาณในการส่งเสริมในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วรเวทย์ แสงศรี (2548) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาประเทศไทย สำหรับวิธีการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนในรูปแบบการถดถอย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลรายปีของปีงบประมาณรายปีในช่วงปี พ.ศ. 2526-2545 รวม 20 ปี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ระหว่างประเทศจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พร้อมทั้งพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2546-2547 โดยจำแนกจำนวนนักท่องเที่ยวตามถิ่นที่อยู่ 7 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ไต้หวัน และฮ่องกง

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาประเทศไทย คือ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาคงที่หรือมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเฉลี่ยต่อคนของประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ของนักท่องเที่ยว จำนวนประชากร และจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศที่ทำการศึกษาในปีที่ผ่านมา มีผลในทางบวก ส่วนราคาโดยเปรียบเทียบมีอิทธิพลในทางลบ ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่วางไว้ สำหรับตัวแปรหุ่นที่แสดงปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่วางไว้ในกรณีของประเทศจีนและเกาหลีใต้ นอกจากนี้ การใช้สมการอุปสงค์ที่ประมาณการดังกล่าวในการพยากรณ์ พบว่า แบบจำลองที่ 1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศระหว่างประเทศจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในกรณีของนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ และลดลงในกรณีของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย และไต้หวัน ส่วนแบบจำลองที่ 2 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในกรณีของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ และลดลงในกรณีของนักท่องเที่ยวจากประเทศเกาหลีใต้และไต้หวัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกับดูแลนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มายังประเทศไทยให้มีความประทับใจ เพราะนักท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเยือนซ้ำและรัฐบาลควรส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศจีน ซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงอย่างต่อเนื่องเพราะอุปสงค์มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ ณ ราคาคงที่

จากการตรวจสอบเอกสารทั้งหมด พบว่า แนวคิดของการสร้างอุปสงค์การท่องเที่ยว โดยมากได้ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปี (Time Series Data) เพื่อสร้างแบบจำลองขึ้นจากวิธีการสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple Regression Analysis)

2.2 ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการศึกษานี้จะนำทฤษฎีอุปสงค์ในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2.1 อุปสงค์ในสินค้าและบริการ

อุปสงค์ในที่นี้ หมายถึง ความต้องการในสินค้าและบริการ โดยความต้องการดังกล่าวต้องมีอำนาจซื้อ (Purchasing Power) และยินดีที่จะจ่าย (Willing to pay) (นราทิพย์, 2544 : 25)

ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค ปัจจัยหลักที่กำหนดสมการอุปสงค์ หรือ ฟังก์ชันอุปสงค์สามารถเขียนได้ ดังนี้

$$Q_{di} = f(P_i / P_j, Y, T, E)$$

กำหนดให้

Q_{di} = ปริมาณอุปสงค์สินค้า i

P_i = ราคาสินค้า i

P_j = ราคาสินค้า j

Y = รายได้ผู้บริโภค

T = รสนิยมของผู้บริโภค

E = การคาดคะเน (Expectation)

2.2.1.1 ลักษณะความสัมพันธ์ของปริมาณอุปสงค์ (Q_{di}) กับ ปัจจัยอื่นๆ (P_i, P_j, Y, T, E)

ปริมาณอุปสงค์ (Q_{di}) กับ ปัจจัยอื่นๆ (P_i, P_j, Y, T, E) มีความสัมพันธ์ได้ทั้งบวก (ทิศทางเดียวกัน) และ ลบ (ทิศทางตรงข้าม) ดังนี้

2.2.1.1.1 ราคาสินค้า i (P_i) ความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้า i กับปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะเป็นแบบลบหรือทิศทางตรงข้าม คือ เมื่อราคาสินค้า i สูงขึ้น ปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะลดลง และในทางตรงข้าม หากราคาสินค้า i ลดลง ปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะเพิ่มขึ้น

2.2.1.1.2 ราคาสินค้า j (P_j) ความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้า j กับปริมาณอุปสงค์สินค้า i อาจจะเป็นบวกหรือลบก็ได้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในการใช้สินค้า คือ ถ้าสินค้า i และ j เป็นสินค้าทดแทนกัน (Substitute Goods) เครื่องหมายหน้าตัวแปร P_j จะเป็นเครื่องหมายบวก กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของสินค้า j จะมีผลทำให้ปริมาณอุปสงค์สินค้า i เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันเพราะถ้าราคาสินค้า j สูงขึ้น ผู้บริโภคจะหันมาบริโภคสินค้า i มากขึ้น ในทางกลับกัน ถ้าเครื่องหมายหน้าตัวแปร P_j เป็นลบ แสดงว่า สินค้า i และ j เป็นสินค้าประกอบกัน (Complementary Goods) กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของสินค้า j จะมีผลทำให้ปริมาณอุปสงค์สินค้า i เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้าม คือ ราคาสินค้า j สูงขึ้น ปริมาณอุปสงค์ของสินค้า j ลดลง มีผลทำให้ปริมาณอุปสงค์สินค้า i ลดลงด้วย

2.2.1.1.3 รายได้ของผู้บริโภค (Y) ความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้กับปริมาณอุปสงค์สินค้า i อาจจะเป็นบวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า กรณีที่เป็นสินค้าปกติ (Normal Goods) เครื่องหมายหน้าตัวแปรรายได้จะเป็นบวก กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นสูง ปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะเพิ่มขึ้นสูงตามไปด้วย และในทางตรงข้าม ถ้าเครื่องหมายหน้าตัวแปรรายได้เป็นลบ สินค้า i จะเป็นสินค้าด้อย (Inferior Goods) กล่าวคือ เมื่อรายได้สูงขึ้นปริมาณอุปสงค์สินค้า i กลับลดลง

2.2.1.1.4 รสนิยม (T) ความสัมพันธ์ระหว่างรสนิยมกับปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะเป็นได้เฉพาะบวกเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าผู้บริโภคมีรสนิยมในสินค้า i เพิ่มขึ้นปริมาณอุปสงค์ของสินค้า i จะเพิ่มขึ้นและในทางตรงข้าม หากรสนิยมในสินค้า i ลดลงปริมาณอุปสงค์ของสินค้า i จะลดลงด้วย

2.2.1.1.5 การคาดคะเนของผู้บริโภค (E) ความสัมพันธ์ระหว่างการคาดคะเนของผู้บริโภคกับปริมาณอุปสงค์สินค้า i เป็นได้ทั้งบวกและลบ ถ้าผู้บริโภคคิดว่า ในอนาคตอันใกล้ สินค้าจะขาดแคลน เนื่องจากสถานการณ์ท่องเที่ยวไม่อยู่ในภาวะปกติ เช่น ภาวะการกักการร้าย, ภาวะการเกิดโรคระบาดความสัมพันธ์จะเป็นลบ ปริมาณอุปสงค์ของสินค้า i จะเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้าม ถ้าผู้บริโภคคาดว่า ภาวะการผลิตสินค้า i ในอนาคตอันใกล้จะมีสินค้ามาก ปริมาณความต้องการสินค้า i จะน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

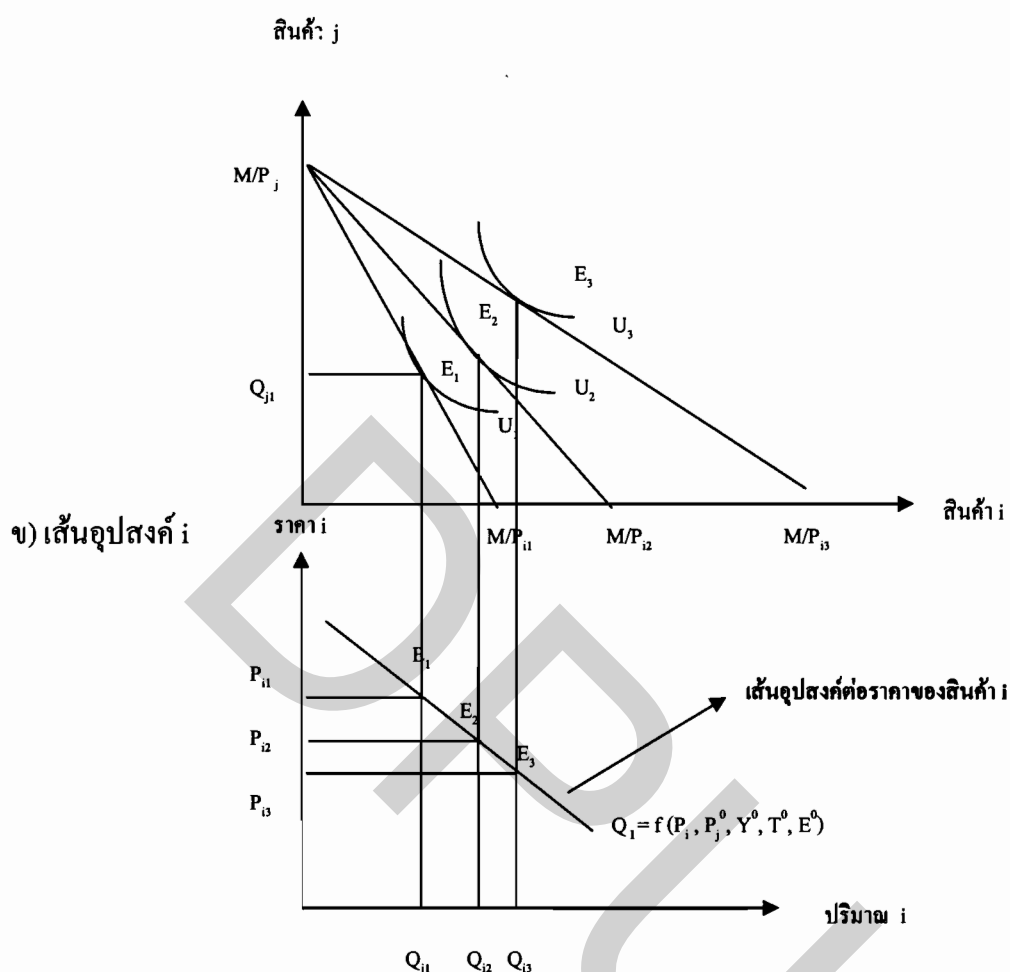
2.2.1.2 การสร้างเส้นอุปสงค์และลักษณะของเส้นอุปสงค์

ในการสร้างเส้นอุปสงค์สามารถทำได้ โดยเริ่มจากเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifference Curve) ซึ่งจะแสดงความพอใจระดับต่างๆ กันของผู้บริโภคที่ได้รับจากการบริโภค

สินค้าในจำนวนต่างๆ กัน โดยทุกจุดบนเส้นความพอใจเส้นเดียวกัน จะแสดงถึงระดับความพอใจเท่ากันโดยในที่นี้เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ จะกำหนดให้ในระบบเศรษฐกิจมีสินค้าเพียง 2 ชนิด คือ สินค้า i และ สินค้า j และกำหนดรายได้ของผู้บริโภคคงที่ในระดับหนึ่งๆ ซึ่งผู้บริโภคจะนำรายได้ทั้งหมดมาใช้ในการบริโภคสินค้า i และสินค้า j โดยรายได้ของผู้บริโภค นั้น สามารถนำมาสร้างเส้นงบประมาณ (Budget Line) ได้จากภาพที่ 2.1 ก) จุดความพอใจสูงสุด รูปบน เส้น M คือเส้นงบประมาณของผู้บริโภค จุดดุลยภาพในการเสนอซื้อของผู้บริโภค คือ จุด E_1 เกิดจากการสัมผัสกันของเส้นความพอใจเท่ากันกับเส้นงบประมาณ ณ จุดดังกล่าว ผู้บริโภคจะสามารถบริโภคสินค้า i จำนวน Q_{i1} และบริโภคสินค้า j จำนวน Q_{j1} ซึ่งจะเป็นการบริโภคที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อระดับราคามีการเปลี่ยนแปลง จุดดุลยภาพในการเสนอซื้อของผู้บริโภคก็จะเปลี่ยนแปลงด้วย กล่าวคือ ถ้าราคาสินค้า i ถูกลงเส้นงบประมาณรายได้จะเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม โดยการเปลี่ยนจากเส้น M/p_{i1} เป็น M/p_{i2} และจุดดุลยภาพอยู่ที่ E_2 ต่อมาราคาสินค้าลดลงไปเป็น M/p_{i3} ทำให้ดุลยภาพของผู้บริโภคเปลี่ยนจาก E_2 ไปเป็น E_3 ซึ่งปริมาณความต้องการในสินค้า i เพิ่มจาก Q_{i1} ไปเป็น Q_{i2} และ Q_{i3} ตามลำดับ ถ้าเราโยงปริมาณจากภาพ ก) จุดดุลยภาพไปที่ภาพ ข) เราสามารถเขียนเส้นอุปสงค์ดังปรากฏในภาพที่ 2.1 ซึ่งทุกๆ จุดบนเส้นอุปสงค์ดังกล่าวจะเป็นจุดที่มีความพอใจสูงสุด และเส้นอุปสงค์จะกำหนดให้ บัญชีราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องคงที่ (P_j^0) รายได้ผู้บริโภคคงที่ (Y^0) รสนิยมคงที่ (T^0) และการคาดคะเนของผู้บริโภคคงที่ (E^0) ดังนั้น เส้นดังกล่าวข้างต้นสามารถเขียนเป็นรูปสมการ ดังนี้

$$Q_{i1} = f(P_i / P_j^0, Y^0, T^0, E^0)$$

ก) จุดความพอใจสูงสุด

ภาพที่ 2.1 แสดงลักษณะเส้นอุปสงค์

ที่มา: สิทธิศักดิ์ ชูณหรั่งโรจน์. (2546). การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย. หน้า 27.

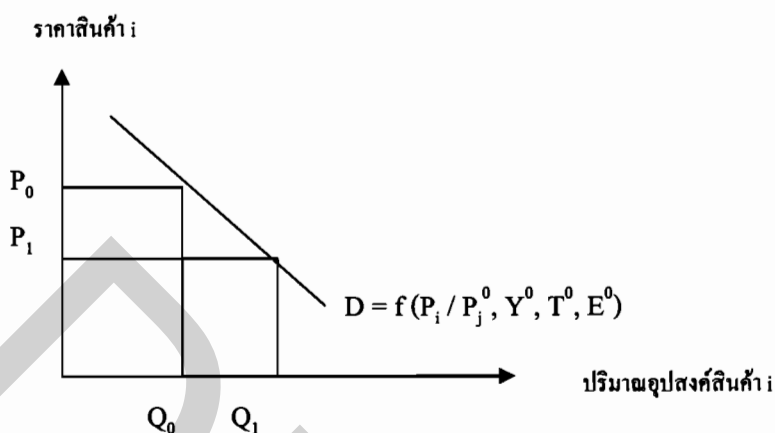
2.2.1.3 การเปลี่ยนแปลงของเส้นอุปสงค์

เส้นอุปสงค์มีการเปลี่ยนแปลง 2 กรณี ดังนี้

2.2.1.3.1 การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ (Move along the line) เป็นการ

วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงบนเส้นอุปสงค์รวม การเปลี่ยนแปลงปริมาณในกรณีนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า i ตามที่แสดงในภาพที่ 2.2 นั่นคือ สมมติว่ารายได้, ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (P_j), รสนิยมและการคาดคะเนคงที่ แต่ราคาสินค้า i เปลี่ยนแปลงจากระดับราคา P_0 เป็น

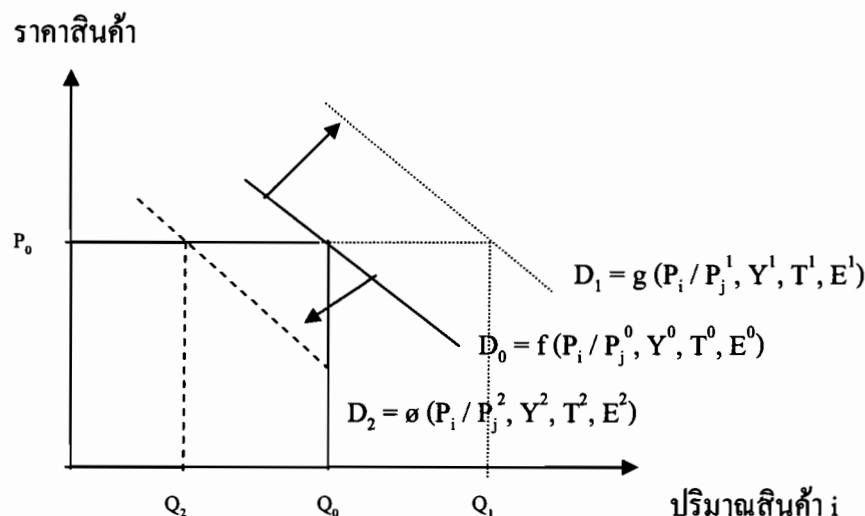
ระดับราคาที่ P_1 ซึ่งเป็นระดับราคาที่ต่ำกว่า ปริมาณอุปสงค์สินค้า i จะเพิ่มขึ้นจาก Q_0 เป็น Q_1 ซึ่งปริมาณอุปสงค์จะเพิ่มขึ้นจำนวน Q_0Q_1 ซึ่งการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะอยู่บนเส้นอุปสงค์เดิม

ภาพที่ 2.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์

ที่มา: นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2544). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. หน้า 35.

2.2.1.3.2 การเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์ (Shift in Curve) เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเคลื่อนขึ้น หรือเคลื่อนลงของเส้นอุปสงค์ การเปลี่ยนแปลงในกรณีนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (P_j) หรือ รายได้ หรือ การคาดคะเนอย่างใดอย่างหนึ่งโดยปัจจัยอื่นๆ คงที่ หรือ การเปลี่ยนอาจเกิดจากการเปลี่ยนของปัจจัยเหล่านั้นทั้งหมด โดยราคาสินค้า i คงที่ การวิเคราะห์กรณีดังกล่าวเส้นอุปสงค์อาจเคลื่อนไปทางซ้ายหรือขวามือก็ได้ ขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการ และปัจจัยอิสระ, ชนิดของสินค้า เช่น กรณีเป็นสินค้าปกติเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นปริมาณอุปสงค์เพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์จะเคลื่อนไปทางขวามือ (ภาพที่ 2.3) แต่ถ้าเป็นสินค้าด้อยเส้นอุปสงค์จะเคลื่อนไปทางซ้ายมือ (ภาพที่ 2.3) หรือกรณีเป็นสินค้าทดแทนกัน หากราคาสินค้า j เพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการสินค้า i มากขึ้น เส้นอุปสงค์จะเคลื่อนไปทางขวา แต่ถ้าเป็นสินค้าประกอบกัน เมื่อราคาสินค้า j เพิ่มขึ้นเส้นอุปสงค์จะเคลื่อนที่ไปทางซ้ายมือ ดังแสดงตามภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์

ที่มา: นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2544). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. หน้า 35.

2.2.2 ทฤษฎีการค้าและการเงินระหว่างประเทศ

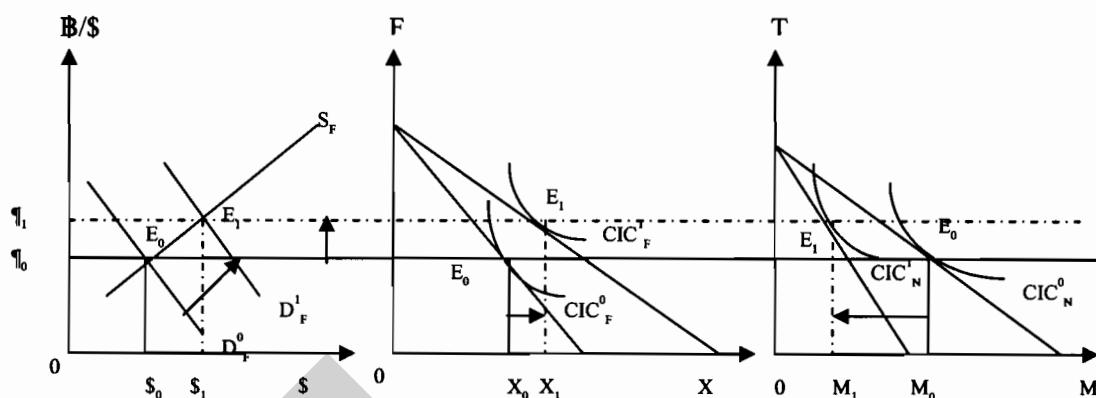
การค้าระหว่างประเทศจะถูกกระทบโดยทางอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งถูกกำหนดโดยการเงินระหว่างประเทศ กล่าวคือ ถ้าการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ค่าของเงินของประเทศสูงขึ้นหรือค่าของเงินแข็งขึ้น ปริมาณการส่งออกจะน้อยลงเพราะราคาสินค้าที่ส่งออกของประเทศนั้นจะแพงขึ้นในสายตาของผู้ซื้อในตลาดโลก แต่ถ้าค่าของเงินในประเทศอ่อนตัวลง ปริมาณการส่งออกจะมากขึ้นเพราะราคาสินค้าส่งออกในสายตาของผู้ซื้อถูกลง ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลกระทบต่อปริมาณนำเข้าในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ ถ้าค่าของเงินในประเทศแข็งตัวขึ้น ปริมาณการนำเข้าจะมากขึ้น เพราะผู้บริโภคในประเทศสามารถซื้อสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้นโดยใช้ปริมาณเงินตราต่างประเทศเท่าเดิม ในทางตรงข้าม ถ้าค่าของเงินในประเทศอ่อนตัวลง ปริมาณการนำเข้าจะลดลง โดยใช้ปริมาณเงินตราต่างประเทศเท่าเดิม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะให้ผลต่อปริมาณการส่งออกและนำเข้าในทางตรงกันข้าม

สมมุติว่าทุกอย่างคงที่และอัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดย อุปสงค์เงินตราต่างประเทศ (D_F) เท่ากับอุปทานของเงินตราต่างประเทศ (S_F) ในระดับ π_0 ในภาพที่ 2.4 (ก) จะมีผลทำให้ปริมาณส่งออกเป็นจำนวน OX_0 และปริมาณนำเข้าเป็นจำนวน OM_0 ในภาพที่ 2.4 (ข) และ (ค) ตามลำดับ สมมุติว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ค่าเงินของประเทศอ่อนตัวลง ผลที่ตามมา คือ ปริมาณส่งออกเพิ่มจาก OX_0 หน่วย เป็น OX_1 หน่วย และปริมาณนำเข้าลดลงจาก OM_0 หน่วย เป็น OM_1 หน่วย ดังที่ปรากฏว่าในภาพที่ 2.4 (ข) และ (ค) ตามลำดับ

(ก) ตลาดเงินตราต่างประเทศ

(ข) ตลาดส่งออก

(ค) ตลาดนำเข้า

ภาพที่ 2.4 ผลกระทบกรณีค่าเงินอ่อนตัว

โดย	D_F	= Demand for foreign exchange
	S_F	= Supply of foreign exchange
	$B/\$$	= อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อเหรียญ)
	F	= สินค้าต่างประเทศ
	X	= สินค้าส่งออกของเรา
	CIC_F	= Foreign Community Indifference Curve
	CIC_N	= National Community Indifference Curve
	M	= สินค้านำเข้าของเรา

จากภาพข้างต้น ปริมาณส่งออกและนำเข้าขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนโดยปัจจัยอื่นๆ คงที่ ทฤษฎีนี้จะนำไปประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวของต่างประเทศในโอกาสต่อไป